

Geliş Tarihi: 22/02/2016

Kabul Tarihi: 04/08/2016

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN HAYATA BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Yrd. Doç. Dr. Serdar CANBAZ*

Öğr. Gör. Uğur EYİDİKER**

Öğr. Gör. Gülsen DEMİRKOL GEROĞLU***

ÖZET

Bu çalışmada amaç üniversite öğrencilerinin hayat bakışlarını ortaya koymaktır. Bu amaçla anket çalışmasıyla birincil verilere dayalı olarak gerçekleştirilen araştırma sunulmuştur. Araştırmanın evrenini Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda, tesadüfi örnekleme yoluna başvurulmuş öğrenciler rastgele seçilmiştir. Toplam 200 anket değerlendirmeye uygun bulunarak, normal dağılım testi gerçekleştirilmiştir. Böylece üniversite öğrencilerinin hayata bakışları ortaya konmaya çalışılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin hayata bakış açılarını şans, kader, eğitim, tecrübe gibi faktörlerin etkilediği görülebilmektedir. Öğrenciler tüm ölçekte %70 oranında şansın %80 oranında kaderin hayatlarına yön verdiğini düşünmektedirler. Kendi başlarına doğru karar verebildiklerini %87 oranında savunmaktadırlar. %69 oranında dini inancın zorlukları yenmek için gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Üniversite öğrencileri hayata bakışlarının her şeye rağmen olumlu olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler liyakata dayalı bir sistem istemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Hayata Bakış, Öğrenci, Üniversite.

A STUDY OF THE EVALUATION OF UNIVERSITY STUDENTS LIFE PERSPECTIVE

ABSTRACT

The aim of this study was to clarify the outlook on life of college students. For this purpose, based on primary data from a survey conducted research were presented. Kırklareli universe of the study consisted of students Babaeski Vocational School. In this context, referring to the way the students were randomly selected random sampling. A total of 200 are deemed appropriate for evaluation, normal distribution test performed. Thus, perspectives on the lives of college students by working to reveal the findings are evaluated.

It can be seen as the result of the research that such factors as chance, destiny, education and experience affected the university students' point of view about life. Students think that in the whole scale their life is directed by 70 percent (%70) luck and 80 percent (%80) destiny. %87 of them claim that they can take their own decisions correctly. %69 declare that religious is necessary to overcome difficulties. University students stated that their point of view about life is positive despite everything. Students want a system based on merit.

Key Words: Life perspective, Student, University

* Kırklareli Üniversitesi, Babaeski Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, serdarcanbaz@klu.edu.tr

** Kırklareli Üniversitesi, Babaeski Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, ugur.eydiker@klu.edu.tr

*** Kırklareli Üniversitesi, Babaeski Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, gulsen.geroglu@klu.edu.tr

GİRİŞ

İnsanlar yaşamlarının her döneminde yaşadığı çevreye uyum sağlayabilme, toplum içinde yer edinebilme, kendi kimliğini bulabilme ve davranışlarının içinde yaşadığı çevre tarafından kabul görmesi gibi birçok durumu bir arada yaşamaktadırlar. Özellikle gençlik çağı bu durumlar için yoğun çabaların harcandığı bir dönemdir. Bu dönemdeki birey; nasıl biri olduğunu, olumlu ve olumsuz yönlerini, ne olmak istediğini, ne yapmak istediğini, çevrenin onun nasıl gördüğünü ve kendisi hakkında neler hissettiğini anlamaya, konularla ilgili sorularına cevap bulmaya çalışır (Karadağ vd., 2008; 31-32).

İnsanların hayata bakışı yaşadığı toplum yapısına, çevresine, psikolojik durumuna, yaşına, cinsiyetine ve birçok faktöre göre değişebilmektedir. Gelecek kaygısını en üst düzeyde yaşayan öğrencilerin ise en küçük bir olumsuzlukta hayata karşı bakış açıları negatif hale dönüşebilmektedir. Aslında olumsuz olarak gözüken her olay tekrar kurgulanarak kendi lehimize yeni bir anlam ifade etmeye başlayabilir. Yaşadığımız hayat içinde insanlığa ve toplumlara yön veren kişilerin çoğu emellerine ulaşabilmek için birçok sıkıntıya, kötü durumlara karşı gelmişlerdir. Bu sıkıntılar ve kötü durumlar bu kişileri yollarından alkoymamış tam tersine güçlendirmiştir (Avcı, 2001).

Toplum içinde gençlerin hayatı değerlendiriş tarzları, hayattan iletişim çağının etkisiyle beklentilerinin artışı toplumun geleceğinin ne yönde seyredeceğinin bir göstergesi haline gelmektedir. Bu beklentilerini gerçekleştirmek isteyen gençler endüstri toplumun kaçınılmaz göstergesi olan yarışma ve başarı hırslarının getirdiği büyük bir gelecek kaygısının altında ezilmektedirler. Ülkemizde çocukluk yıllarında oluşmaya başlayan bu kaygı, endüstri toplumun ihtiyacı olan nitelikli insan arzusu ile beraber sürüp gitmektedir (Güleri, 1994; 56).

Ölüm biryandan kişiyi korkutmakta ve ruh sağlığını olumsuz etkilemekte biryandan da ölüm sonrası hayata inanç ve bu ölümden korkma faktörü kişinin inançlarını kuvvetlendirerek intihar eğilimini azaltarak yaşama arzusunu güçlendirmektedir (Apaydın, 2010; 65). Gençin içinde bulunduğu aile, çevre, köy veya mahalle çevresindeki ferdi gözlemler, dinlediği, duyduğu dini konular, eğitici ve öğreticilerin katkısı, okuldaki dini eğitim, tabiat olaylarından etkileniş, onda dini şuurun uyanmasında ve gelişmesinde son derece etkilidir. Dini uyanma ile birlikte gençte dine karşı coşkun bir alaka baş gösterir (İmamoğlu ve Yavuz, 2011; 209). İnançların ve dinin kişiyi daha kabul edilebilir bir yaşayış tarzına yönelttiği böylece hayata bakışını olumlu etkilediği görülebilmektedir.

Bir ülkenin geleceği onu yaşatacak olan nesillerin hayata bakış açılarına göre değişebilmektedir. Bu nesillerin hayata bakış açılarını etkileyebilecek en önemli uğrak noktalarından biride eğitimdir. Üniversite öğrencileri okudukları üniversitenin geleceklerine belli bir yere kadar yön vereceğinin farkında olup, yaşadıkları sosyoekonomik çevrenin etkisiyle hayata bakış açılarını kadercilik, inanç ve nepotizm gibi olgularla içselleştirebilmektedirler. Görece daha yüksek ekonomik seviyeye sahip üniversite öğrencilerinin hayata bakışı daha çok iyimser, kendi kendini kontrol etme inancına sahip olabilirken; görece daha düşük gelir düzeyine sahip bir aile ve çevreden gelen üniversite öğrencilerinin hayata bakışında kadercilik, karamsarlık özellikleri ön plana çıkabilmektedir. Özellikle öğrenciler bilinçsiz tercih yapmakta ve bunun bir sonucu olarak yerleştikleri bölümlerde istedikleri şartları bulamamakta ve gelecekle ilgili karamsar bir yapıya bürünmektedirler (Baltacı vd., 2012; 17-25).

Öğrencilerin öğrenimleri sırasında uygun ortamlarda barınması, yeterli koşullara sahip olması, fiziksel, ruhsal ve sosyal gereksinimlerinin karşılanması yaşam doyumlarını artıracaktır. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinin ve bu faktörler doğrultusunda yaşam doyumlarını artıracak girişimlerde bulunmanın öğrencilerin biyo-sikososyal iyilik durumlarını artırmada yararlı olacağı düşünülmektedir (Özgür vd., 2010; 26).

Üniversiteyi kazanan öğrencilerin çoğu ailesinden uzak başka bir şehirde yeni bir yaşama ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Ülkelerin geleceğine yön veren üniversite gençliğinin hayata bakış açılarını ortaya koyabilmek, anlayabilmek yaşam kaygılarını ortadan kaldırabilmek, mutlu ve üreten nesiller yetiştirebilmek açısından önem arz edebilmektedir.

ARAŞTIRMA

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Örneklem

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin hayat bakışlarını ortaya koymaktır.

Araştırma, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Babaeski Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bu kapsamda, tesadüfi örnekleme yoluna başvurulmuş öğrenciler rastgele seçilmiştir. 4 programda kayıtlı 1489 öğrencisi bulunan meslek yüksekokulunun öğrencilerine toplam 300 adet anket dağıtılmış; ancak bunların içinde yapılan inceleme sonucu kısmen ya da eksik doldurulanları araştırma dışı bırakılarak kalan 200 adet anket değerlendirmeye uygun oldukları tespit edilmiştir. Anketler 2013-2014 eğitim öğretim

dönemi güz ve bahar yarıyılarında uygulanmıştır. Anketlerin geri dönüş oranı $200/300 = 0,67$ (%67) dir. Örneklemin evreni temsil oranı ise $200/1489 = 0,20$ (%20) olarak hesaplanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Araştırma birincil verilere dayalı olarak ilk 6 tanesi demografik, 47'si 5'lilik ölçeğinde olmak üzere toplamda 53 adet soru barındıran anket yardımıyla gerçekleştirilmiştir anket yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Anket formu Türkçe'ye çevirisi ve uyarlaması Dağ (2002) tarafından yapılan çalışmadan yararlanılmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Ankete dayalı elde edilen veriler, SPSS 16 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılacak test türünü belirlemek amacıyla ankete katılanların sorulara verdikleri yanıtlar çalışmada öncelikle anket sorularına verilen yanıtların frekans tablolarına yer verilerek frekanslar yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada 200 adet anket değerlendirilmiş ve tablolar halinde sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 1. Anket Katılımcılarının Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Cinsiyet	Frekanslar	Yüzdeler	Yaş Grupları	Frekanslar	Yüzdeler
Bayan	76	38	18	2	1,0
Bay	124	62	19	23	11,5
Toplam	200	100,0	20	63	31,5
Ortalama Gelir	Frekanslar	Yüzdeler	21	61	30,5
0-1000	42	21,0	22	35	17,5
1001-2000	91	45,5	23	11	5,5
2001-3000	44	22,0	24	5	2,5
3001-4000	13	6,5	Toplam	200	100,0
4001-5000	6	3,0	Sınıf	Frekanslar	Yüzdeler
5001-6000	4	2,0	Birinci Sınıf	136	68,0
Toplam	200	100,0	İkinci Sınıf	64	32,0
Program	Frekanslar	Yüzdeler	Toplam	200	100,0
Bankacılık ve Sigortacılık	80	40,0			
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	60	30,0	Öğrenim Türü	Frekanslar	Yüzdeler
Dış Ticaret	40	20,0	Birinci Öğretim	124	62,0
İşletme Yönetimi	20	10,0	İkinci Öğretim	76	38,0
Toplam	200	100,0	Toplam	200	100,0

Tablo 2. Anket Katılımcılarının Hayata Bakış Açılarını Anlamaya Yönelik Görüşler

Görüşler %'lik olarak (5-Kesinlikle Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 3- Kararsızım, 2- Katılmıyorum, 1- Kesinlikle Katılmıyorum) belirtilmiştir.	1	2	3	4	5	\bar{x}
İnsanın yaşamındaki mutsuzlukların çoğu, biraz da şanssızlığına bağlıdır.	%6,0	%10,0	%12,5	%50,5	%21,0	%3,7
İnsan ne yaparsa yapsın üşütüp hasta olmanın önüne geçemez.	%6,5	%27,5	%15,5	%32,5	%18,0	%3,3
Bir şeyin olacağı varsa eninde sonunda mutlaka olur.	%0,0	%11,5	%7,0	%30,0	%51,5	%4,2
İnsan ne kadar çabalarsa çabalasın, ne yazık ki değeri genellikle anlaşılmaz.	%4,0	%20,0	%20,0	%32,5	%23,5	%3,5
İnsanlar savaşları önlemek için ne kadar çaba gösterirlerse gösterebilirler, savaşlar daima olacaktır.	%9,5	%31,0	%28,0	%23,0	%8,5	%2,9
Bazı insanlar doğuştan şanslıdır.	%3,0	%7,0	%9,0	%42,0	%39,0	%4,1
İnsan ilerlemek için güç sahibi kişilerin gönlünü hoş tutmak zorundadır.	%12,5	%21,5	%19,5	%32,5	%14,0	%3,1
İnsan ne yaparsa yapsın, hiç bir şey istediği gibi sonuçlanmaz.	%11,0	%39,0	%19,5	%20,0	%10,5	%2,8
Birçok insan, rastlantıların yaşamlarını ne derece etkilediğinin farkında değildir.	%1,0	%11,0	%23,5	%51,0	%13,5	%3,7
Bir insanın halen ciddi bir hastalığa yakalanmamış olması sadece bir şans meselesidir.	%24,0	%35,0	%15,5	%15,5	%10,0	%2,5
Dört yapraklı yonca bulmak insana şans getirir.	%29,0	%32,5	%12,5	%20,0	%6,0	%2,4
İnsanın burcu hangi hastalıklara daha yatkın olacağını belirler.	%28,5	%36,0	%19,0	%14,5	%2,0	%2,3

Bir sonucu elde etmede insanın neleri bildiği değil, kimleri tanıdığı önemlidir.	%12,5	%24,5	%23,0	%28,0	%12,0	%3
İnsanın bir günü iyi başladıysa iyi; kötü başladıysa da kötü gider.	%8,5	%25,0	%14,5	%27,5	%24,5	%3,3
Başarılı olmak çok çalışmaya bağlıdır; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.	%6,0	%14,0	%11,5	%41,5	%27,0	%3,7
Aslında şans diye bir şey yoktur.	%24,0	%36,0	%16,0	%15,5	%8,5	%2,5
Hastalıklar çoğunlukla insanların dikkatsizliklerinden kaynaklanır.	%7,0	%15,0	%14,0	%43,0	%21,0	%3,6
Talihsizlik olarak nitelenen durumların çoğu, yetenek eksikliğinin, ihmalin, tembelliğin ve benzeri nedenlerin sonucudur.	%5,0	%14,5	%21,5	%41,0	%18,0	%3,5
İnsan, yaşamında olabilecek şeyleri kendi kontrolü altında tutabilir.	%3,0	%22,0	%21,0	%42,5	%11,5	%3,4
Çoğu durumda yazı-tura atarak da isabetli kararlar verilebilir.	%31,5	%30,5	%16,0	%17,5	%4,5	%2,3
İnsanın ne yapacağı konusunda kararlı olması, kadere güvenmesinden daima iyidir.	%4,5	%12,0	%16,0	%42,0	%25,5	%3,7
İnsan fazla bir çaba harcamasa da, karşılaştığı sorunlar kendiliğinden çözülür.	%17,5	%34,5	%17,0	%22,0	%9,0	%2,7
Çok uzun vadeli planlar yapmak her zaman akıllıca olmayabilir, çünkü bir çok şey zaten iyi ya da kötü şansa bağlıdır.	%11,0	%19,0	%23,5	%33,5	%13,0	%3,2
Birçok hastalık insanı yakalar ve bunu önlemek mümkün değildir.	%12,0	%24,0	%20,0	%31,5	%12,5	%3,1

İnsan ne yaparsa yapsın, olabilecek kötü şeylerin önüne geçemez.	%9,0	%16,0	%14,5	%41,0	%19,5	%3,5
İnsanın istediğini elde etmesinin talihle bir ilgisi yoktur.	%3,5	%21,5	%24,5	%34,0	%16,5	%3,4
İnsan kendisini ilgilendiren bir çok konuda kendi başına doğru kararlar alabilir.	%1,0	%4,5	%7,5	%47,0	%40,0	%4,2
Bir insanın başına gelenler, temelde kendi yaptıklarının sonucudur.	%1,5	%4,5	%14,0	%44,5	%35,5	%4,1
Halk, yeterli çabayı gösterse siyasal yolsuzlukları ortadan kaldırabilir.	%5,0	%11,0	%19,5	%34,5	%30,0	%3,7
Şans ya da talih hayatta önemli bir rol oynamaz.	%12,5	%25,5	%27,5	%24,5	%10,0	%2,9
Sağlıklı olup olmamayı belirleyen esas şey insanların kendi yaptıkları ve alışkanlıklarıdır.	%5,5	%8,5	%17,0	%49,0	%20,0	%3,7
İnsan kendi yaşamına temelde kendisi yön verir.	%3,5	%2,5	%13,5	%46,5	%34,0	%4,1
İnsanların talihsizlikleri yaptıkları hataların sonucudur.	%3,0	%11,5	%18,0	%44,5	%23,0	%3,7
İnsanlarla yakın ilişkiler kurmak, tesadüflere değil, çaba göstermeye bağlıdır.	%3,5	%6,0	%15,0	%48,5	%27,0	%3,9
İnsanın hastalanacağı varsa hastalanır; bunu önlemek mümkün değildir.	%9,0	%24,5	%12,0	%32,5	%22,0	%3,3
İnsan bugün yaptıklarıyla gelecekte olabilecekleri değiştirebilir.	%6,0	%9,5	%14,5	%42,0	%28,0	%3,8
Kazalar, doğrudan doğruya hataların sonucudur.	%2,0	%10,0	%21,0	%42,5	%24,5	%3,8
Bu dünya güç sahibi bir kaç kişi tarafından yönetilmektedir ve sade vatandaşın bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktur.	%17,0	%25,0	%25,5	%24,0	%8,5	%2,8

İnsanın dini inancının olması, hayatta karşılaştığı birçok zorluğu daha kolay aşmasına yardım eder.	%4,0	%11,0	%16,0	%38,5	%30,5	%3,8
Bir insan istediği kadar akıllı olsun, bir işe başladığında şanslı yaver gitmezse başarılı olamaz.	%8,0	%21,5	%24,5	%28,0	%18,0	%3,3
İnsan kendine iyi baktığı sürece hastalıklardan kaçınabilir.	%3,0	%9,0	%14,0	%47,5	%26,5	%3,9
Kaderin insan yaşamı üzerinde çok büyük bir rolü vardır.	%2,0	%10,0	%12,0	%42,0	%34,0	%4
Kararlılık bir insanın istediği sonuçları almasında en önemli etkidir.	%2,5	%4,0	%9,0	%38,5	%46,0	%4,2
İnsanlara doğru şeyi yaptırmak bir yetenek işidir; şansın bunda payı ya hiç yoktur ya da çok azdır.	%4,5	%13,5	%31,0	%33,0	%18,0	%3,5
İnsan kendi kilosunu, yiyeceklerini ayarlayarak kontrolü altında tutabilir.	%1,5	%9,0	%9,5	%39,5	%40,5	%4,1
İnsanın yaşamının alacağı yönü, çevresindeki güç sahibi kişiler belirler.	%14,5	%33,0	%20,0	%21,5	%11,0	%2,8
Büyük ideallere ancak çalışıp çabalayarak ulaşılabilir.	%1,5	%3,5	%3,5	%26,5	%65,0	%4,5

Yapılan araştırmada üniversite eğitiminin ilk aşamasındaki öğrenciler veri olarak alınmıştır. Araştırma bulgularına yapılan hayata bakış anketiyle ulaşılmıştır. Ankete katılan toplam 200 öğrencinin %62'sini erkek, % 38'ini ise bayan öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların % 88'inin ortalama gelirleri orta ve düşük düzeyde bulunmaktadır. Gelirin harcamalar üzerindeki pozitif etkisi kişilerin harcamalarını artırabilmesine ve hayata bakışını olumlu yönde etkilemesine neden olabilmektedir. Yapılan anketi cevaplandıran öğrencilerin % 92'sinin 19 ile 22 yaş arasında olduğu göz önünde bulundurulursa genç denebilen bir yaş grubunun hayata bakışı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Genç ve dinamik nüfusa sahip ülkelerin gençlerinin hayata bakışı ülkelerin sosyal ve iktisadi kalkınması açısından büyük önem taşıyabilmektedir. Hayata bakış açısı olumlu olan bir fert sosyal açıdan girişken, hayatına yön verebilme olanağın kendi ellerinde olduğunu bilen bir birey olarak yaşayabilmektedir. Birey olmanın bilincinde olan insan kendini ve kendisiyle beraber çevresini de güçlendirme, kalkındırma yoluna gidebilmektedir. Bu noktada katılımcıların % 71' den fazlası insan yaşamındaki mutsuzluğun şanssızlıktan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Şans denen kavram insanların seçimleri ile alakalı bir durum olabilmektedir. Örneğin piyango bileti alan birine büyük ikramiye çıkması gibi bir durumdur. İkramiye çıkan bir kişi bilet almak gibi bir seçim yaptığı için ikramiye çıkma olasılığını arttırmıştır. Tercih olarak bilet almamış birine ikramiye çıkma olasılığı sıfırdır ve bunu şansa bağlamak mümkün olamamaktadır.

Toplumda hakim olan kadereci yapı katılımcıların insan ne yaparsa yapsın üşütüp hasta olmasının önüne geçemez ve bir şeyin olacağı varsa olur görüşlerine % 81'lik katılıyorum cevabıyla bir kez daha ortaya çıkabilmektedir. Alinyazısı olarak içselleştirilen bu kavram kişinin yaşantısına yön verebilmekte; pesimist düşüncelere bireyi itebilmektedir.

Bir insanın değerini başka bir insan ölçebilir mi? Böyle bir durumun insani açıdan kabul edilebilmesi uygun gözükmemektedir. Fakat Ziya Paşa'nın (1825-1880) "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz" beytinde söylediği gibi toplumsal hayatta kişilerin bilgi ve becerileri, icraatları, donanımları kişiye bir statü kazandırmakta ve göreceli olarak değer katabilmektedir. Araştırmada yer alan insan ne yaparsa yapsın değeri anlaşılmasız görüşüne katılanların oranının % 56 olduğu, kararsızların oranının ise % 20 olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun gençlerin hayata bakışlarında değerlerinin anlaşılamayacağı korkusunun yattığı şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların değerlerinin anlaşılamayacağı korkusuna sahip oldukları gözükse de savaşların yani insanın yaşam hakkını ortadan kaldırabilen durumların % 41 oranında durdurulabileceği görüşüne katıldıkları ortaya konabilmektedir.

Bazı insanlar doğuştan şanslı mıdır? Yapılan araştırmada % 81 ile bu sorunun cevabı evet çıkmaktadır. Doğuştan şanslı olarak birilerini görmek hayata 1-0 başlamaktır görüşü toplumsal olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu anlayış bireyi karamsarlığa itip hayata karşı direncini kırabilmektedir. Fakat toplumda hakim olan bir başka görüş ise her insan kendi şansını kendi yaratabilmesidir. Katılımcılar kendi şanslarını kendileri yaratmak yerine ilerlemek ve yükselmek için güçlü kişilerin yanında olmayı % 46 oranla ile daha önemli görmüşlerdir. Burada yeteneklerinin bilgi ve tecrübelerinin bir yere kadar yetebileceğini düşünebilen katılımcılar bir yerden sonra güçlü bir destek arayabilmektedirler. Yaş grubunun değişken düşünce yapısından kaynaklanan bir durum nedeniyle bir sonraki görüş olan insan ne yaparsa yapsın, hiç bir şey istediği gibi sonuçlanmaz görüşüne % 50'den fazla bir oranla katılmadıklarını belirterek azimle bir şeylerin yapılabileceğine olan inançlarını yansıtabilmektedirler.

Katılımcıların % 65'e yakını rastlantıların insanların yaşamlarını etkilediğinin farkında olmadığını belirtmişlerdir. Doğru zamanda doğru yerde olmamak ya da olmak yani rastlantılar insan yaşamında olumlu ya da olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Rastlantı ve şans birbirinden ayıran katılımcılar % 59 oranla insanın ciddi bir hastalığa yakalanmamasında şans faktörünün etkili olmadığını belirtmişlerdir. Üç yapraklı bir yonca bulmanın şans getireceğine büyük bir oranla inanmadıklarını belirten katılımcıların genç bir nesil olarak batıl inançlardan çok bilimsel metodlara inandıkları görüşünü savunulabilir. İnsanın burcunun yakalanacağı hastalıkları belirleyeceği görüşüne %65 oranında katılmayan katılımcıların büyük çoğunluğunun burçları sadece bir gazetede eğlence köşesi olarak gördükleri söylenebilir.

Katılımcılar başarılı olmanın yolunun bilgi, donanım sahibi olmakla yüksek mevkilerde birine yakın olmak arasında kararsız kalmaktadırlar. Bu durum her başarısız bir girişimcilik sonucunda durumu güçlü birine yakın olamamak durumuna bağlanmasına ve hayata bakış açısını olumsuz yönde etkilenmesine neden olabilmektedir.

İnsanın bir günü iyi başladıysa iyi; kötü başladıysa da kötü gider görüşüne % 52'lik bir oranda onaylayan katılımcılar klişeleşmiş bir durumu benimseyebilmektedirler. Kolay bıkabilen, teslimiyetçi bir yapı arz edebilen bu durum çabalılamayı önleyebilmekte ve kişiyi başarısızlığa götüren sancılı bir süreç olabilmektedir. Çünkü kişi hayatında ki her şeyi olumsuz görmeye başlayarak, başına kötü bir şey gelir düşüncesiyle evden dışarı bile çıkmayarak asosyal bir kişiliğe sahip olabilecektir.

Şans konusunda % 70 oranlarında insan yaşamına yön veren unsur olduğunu düşünen katılımcılar, başarılı olmada da en önemli etkilerden birinin şans olduğunu benimsedikleri görülebilmektedir. Hâlbuki bilgi, eğitim, tecrübenin insan yaşamında daha önemli bir unsur olması gerektiği beklenebilmektedir. Bir kişinin pilotluk eğitimi veya uçuş eğitimi almadan bir uçağı şansı ile uçurabilmesi pek mümkün gözükmemektedir. Başarılı olmada ve yükselmeye şansı ön plana çıkaran katılımcılar, hastalanmada şanstın çok alınmayan tedbirleri ve dikkatsizliği ön plana çıkarabilmektedirler.

Talihsizlik olarak nitelenen durumların çoğu, yetenek eksikliğinin, ihmalin, tembelliğin ve benzeri nedenlerin sonucudur görüşüne % 59 ile katıldığını belirtilen katılımcılar; % 54 ile insanın yaşamında olanların kontrol altına alınabileceğini belirtmişlerdir. Daha önceki görüşlerde şansı ön plana çıkaran katılımcılar burada şanstın daha çok çalışkanlığı ve iradeyi ön plana çıkarabilmektedirler. Daha öncede karar almada şansı ön plana çıkaran katılımcılar, çoğu durumda yazı-tura atarak da isabetli kararlar verilebilir görüşüne % 22'lik bir oranla katılmışlardır. Bunun nedeni olarak daha önce büyük bir anlam yükledikleri şans faktörünü yazı tura atma gibi basit bir duruma indirgeyememelerinden kaynaklanabilir.

İnsanın ne yapacağı konusunda kararlı olması, kadere güvenmesinden daima iyidir görüşünü %67'den daha fazla bir oranla kabul eden katılımcılar aslında çabalımadan, kararlı olmadan sorunların çözülemeyeceğinin farkında gözükmemektedirler. Bu durum katılımcı kitlenin hayatta bir işi başarmak için işin peşinden bıkmadan gidilmesinin gerektiği bilincinde olduğunu gösterebilmektedir. Kararlılık insanları hedefe ulaşmalarında, hayatta başarılı olmalarında en önemli unsurlarından olabilmektedir. Goethe(1749-1832) " Kararlılık ve süreklilik, insanın en saygı değer tarafıdır" derken kararlı insanın sizi yarı yolda bırakmayacağını vurgulayıp aynı zamanda kararlılığın insanın eylemlerinde süreklilik yaratacağını da belirtebilmektedir.

Çok uzun vadeli planlar yapmak her zaman akıllıca olmayabilir, çünkü birçok şey zaten iyi ya da kötü şansa bağlıdır görüşüne % 46 ve birçok hastalık insanı yakalar, bunu önlemek mümkün değildir görüşüne ise %43 oran ile benimseyen katılımcılar; insan ne yaparsa yapsın, olabilecek kötü şeylerin önüne geçemez görüşüne % 61'in üstünde bir katılımla insanın

başına gelen kötü durumları kadere bağlayabilmektedirler. Başarıları daha çok kararlılık ve çalışmanın ürünü olarak görebilen katılımcılar, başarısızlıkları ve kötü olayları kaderle ilişkilendirme eğilimine girebilmektedirler.

İnsan kendisini ilgilendiren birçok konuda kendi başına doğru kararlar alabilir görüşüne % 87'lik bir oranda doğru olduğunu savunan katılımcılar aslında bu durum kendi tercih ve seçimleri sonucu hayatlarına yön verebileceklerinin farkında olduklarını gösterebilmektedir. Fakat diğer görüşlere katılımlardaki oranlar düşünüldüğünde gelenekselci, kaderci toplum yapısının hayata bakış açılarını yönlendirdiği gözlemlenebilmektedir.%80 oranında insanın başına gelenlerin kişinin kendi tercihleri ve seçimleri sonucunda olduğunu belirten katılımcıların % 65'e yakını halkın daha fazla çaba göstererek siyasal yolsuzlukların önlenebileceği görüşündedirler. Kendi kararlarının kendilerini toplumsal kararların toplumun tamamını etkileyeceğini belirten katılımcılar şans ve kadercilikten son kertede uzaklaşabilmektedirler.

Şans, talih gibi olguların insan hayatına yön vermede ne kadar etkili olduğu konusunda kararsız olan katılımcıların %80'e yakın kısmı sağlıklı olup olmamayı, yaşamlarına yön vermenin, başımıza gelen talihsizliklerin ve insanlarla iyi ilişkiler kurmanın kendi yaptığımız tercihler ve hatalar sonucu olduğunu kabul edebilmektedirler. Fakat insanın hastalanacağı varsa hastalanır; bunu önlemek mümkün değildir görüşüne katılım ve katılmama oranı birbirine yaklaşmaktadır. Bunun nedeni bazı durumların veya hastalıkların tercihlerin yanında kaderde var görüşünün hakim olmasından kaynaklandığı öne sürülebilir.

İnsan bugün yaptıklarıyla gelecekte olabilecekleri değiştirebilir mi? Katılımcıların % 70'i buna evet diyerek geleceğe yönelik umutlarını dile getirmektedirler. Bu durum ne yaparsak yapalım elimizden bir şey gelmez mantığından uzaklaşıp, geleceklere yön verme iradesinin ellerinde olduğunu farkında olduklarını gösterebilmektedir. Böylece birey başına gelen her şeyi olduğu gibi kabul etmeyerek, bir şeyleri değiştireceğini düşünerek harekete geçebilmektedir. Aynı durum kazaların doğrudan doğruya hataların sonucudur görüşüne katılanların oranının %67 olmasında karşımıza çıkmaktadır. Çünkü katılımcıların çoğu kazaların önlenir bir olgu olduğunu fark edebilmektedirler. Böylece kaza olmadan önce harekete geçip önlemine alarak, kaderde var deyip kabullenme yoluna gitmeyebileceklerdir.

Bu dünya güç sahibi bir kaç kişi tarafından yönetilmektedir ve sade vatandaşın bu konuda yapabileceği fazla bir şey yoktur görüşüne anket katılımcıların %42'si katılmadıklarını belirtirken, % 32,5'i bu görüşe katılmaktadır. Anket katılımcıların yaş aralığı dikkate alınrsa genç, dinamik bir kesim olduğu görülebilmektedir. Çoğunluk olarak güç sahibi olmayan kişilerin de dünya ile ilgili konularda söz sahibi olabileceği inançlarını belirttikleri gözlemlenebilmektedir. Bu durum her hangi bir sorunda birlikte harekete geçerek tepki verebileceklerini gösterebilmektedir. Hayata ve dünyaya karşı duyarlı olan bu kesimin hayata bakış açılarında aktif, her şeyi hemen kabullenmeyen bir durum arz edebilmektedir. % 32,5'lik kesim ise teslimiyetçi, pasif, her şeyi hemen kabullenen bir hayata bakış açısı sergileyebilmektedir.

İnsanın dini inancının olması, hayatta karşılaşılabilecek birçok zorluğu daha kolay aşmasına yardım eder mi? Bu görüşe katılanların oranı %69 olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumumuzun manevi duyguları yüksek ve gelenekselci bir yapıya sahip olduğu göz önüne alındığında bu oran doğal karşılanabilmektedir. Herhangi kötü bir durumla karşılaşılması durumunda kişinin dini inancı ve bu inancın vecibelerini yerine getirmesi psikolojik olarak kişiyi rahatlatabilir, zorlukları daha kolay aşmasına neden olabilir. Aynı şekilde katılımcıların % 64'ü kaderin insan yaşamına etkisine büyük olduğuna da inanmaktadır.

İnsanın başarılı olması için aklının yanında şansının da olması gerektiğini %46'lık bir oranla savunan katılımcılar aslında her şeyin mutlak insanın elinde olmadığına; kader, şans gibi faktörlerinde insan yaşamına yön verebildiğini gösterebilmektedirler. İnsanlara bir işi yaptırmanın şans işi olmayıp, yetenek işi olduğunu %51 oranla savunan katılımcıların %31'i bu konuda kararsız kalmışlardır. Fakat büyük bir oranda doğru işler yaptırabilme gücünün yetenek işi olduğunu benimseyenlerin fazla olduğu gözlemlenebilmektedir.

İnsan kendi kilosunu, yiyeceklerini ayarlayarak kontrolü altında tutabileceğine %80 oranında destekleyen katılımcılar, % 74 oranında da insanın kendine iyi baktığı sürece hastalıklardan kurtulabileceğine inandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların sağlıklarını kontrol etme gücünün kendilerinde olduklarını bildiklerini gösterebilmektedirler. Kendi bedenini ve sıhhatini kontrol edebilen kişinin hayata bakışını olumlu etkileyebilir geleceğe umutlu bakmasını sağlayabilir.

İnsanın yaşamının alacağı yönü, çevresindeki güç sahibi kişiler belirler görüşünü katılımcıların % 47,5'i reddederken, % 32,5'i benimsemektedir. Fakat büyük ideallere ancak çalışıp çabalayarak ulaşılabileceğini % 91,5 oranla savunan katılımcılar aslında mevcut durumda başarılar için güçlü kişiler gerekebileceğine inanabilmektedirler. Fırsat eşitliği sağlandığında ve liyakata göre kişiler değerlendirildiğinde ise başarının çalışmaktan geçtiğini vurgulanabilmektedir. Başarının formülünü güçlü bir kişinin olduğunu düşünen kişi karamsarlaşabilir ve vaktinin çoğunu böyle bir kişi aramakla geçirebilir. Bütün olumsuzluklarda hemen pes edebilir, olumsuzlukları bu duruma bağlayabilir. Ancak çalışmakla her şeyin başarılacağını düşünen kişi çalışmaya devam edebilmekte, pes etmemekte, zamanını kendini geliştirmeye harcayabilmektedir.

SONUÇ

Yapılan çalışma ile amaçlanan üniversite öğrencilerinin hayata dair bakış açılarına ilişkin bulgulara ulaşabilmektir. Ulaşılan bulgular değerlendirilerek birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlarla literatürde çok fazla araştırma konusu olamamış üniversite öğrencilerinin hayatı hangi yönleri ile algılayıp yaşamlarına nasıl yön verdikleri ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırmada anket katılımcılarının çoğunluğu erkek öğrencilerden oluşmakta, tüm katılımcıların gelir düzeyi ortalama alt ve orta kesimden oluşmaktadır. Erkek öğrenci oranını fazlalığı ve gelir düzeyinin düşüklüğü kişilerin daha fazla gelecek kaygıları duymaları bununda hayata bakış açılarını etkilemesine neden olabilmektedir. Araştırmada yer alan katılımcıların yaş ortalamasının 19-20 olduğu ve genç nüfus içinde yer aldıkları; bilgi, deneyim ve donanımlarının görece daha az olduğu düşünülerek değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bu yaş grubunun dışarıdan, aileden etkilere çok açık olduğu düşünüldüğünde duyguları ve tutumları değişken bir yapı arz edebilmektedir. Gençlik hayalleri ile hayat şartları üniversite öğrencilerinin hayata bakış olgusunun incelenmesi bakımından güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Türk toplumsal yapısının bir unsuru olan kadercilik anlayışı yapılan araştırmada da karşımıza çıkabilmektedir. Fakat kadercilikle şans kavramları birbirine karıştırılabilmektedir. Beğenmedikleri bir durumu iyi ya da kötü fark etmeden şansa bağlayan katılımcılar, önemsedikleri bir durumu kadere bağlayabilmektedirler. Bir kişinin görece zengin bir ailenin çocuğu olması veya iyi bir işe girmesi şansa atfedilirken, kötü bir hastalığa yakalanma kadere atfedilebilmektedir. Bazen kaderi ve şansını arka plana iten cevaplar verilse de kader ve şans önemli bir faktör olarak karşımıza çıkabilmektedir. Aşırı kadercilik ve şans düşüncesine hakim olmak bireyi pesimist ve pasif bir hale sokabilmektedir. Bu durumda birey harekete geçememekte ve önüne gelen fırsatları kaçırabilmektedir. Katılımcıların büyük bir oranı bu olguları ön planda tutarak hayata bakışlarını kısıtlayabilmekte ve önlerine engeller çıkarabilmektedir.

Başarı için kararlılık, çabalamak gerektiği konusunda hem fikir olan katılımcılar; herkesin aynı ölçüde, tarafsız değerlendirildiğini düşündüklerinde hayata bakışları olumlu olarak değişebilmektedir. Başarı için ek faktör olan güçlü kişilerin yanında olma, desteklerini alma konusunda katılımcılar kararsız bir tavır sergileyebilmektedirler. Bir kişinin desteğiyle bir yere gelmek, başarılar kazanmak bireyi başka bir kişiye bağlayabilmekte ve zaman zaman onun istediği gibi kararlar almasına yol açabilmektedir. Bağımsız karar alamayan kişi hayatına mutlu devam edemeyebilmektedir. Başarı için birinin desteğini aramak hem çalışmanın önüne geçebilir hem de vakit kaybettirebilmektedir. Katılımcıların başarının ölçütünü çalışmak olarak görmelerinden daha çok başarı için güçlü birinin desteğini alma konusunda kararsızlığa düşmesi hayata bakışlarını olumsuz etkileyebilmektedir.

Katılımcılar kendi başlarına karar alabilme, kendilerini kontrol edebilme gerekliliğini büyük bir katımla desteklemişlerdir. Aslında bu durum her şeyi başarabilme olanağının insan kendi elinde olduğuna inandıklarının bir göstergesi görülebilir. Bu durumda hedef olan genç kitlenin istedikleri takdirde her şeyi başarabileceklerini bildiklerini ifade edebilmektedir. Bu bilinç kişiyi hayata dair bakışını çeşitlendirebilir ve güçlendirebilir. Çünkü her şeyin elinde olduğunu düşünen kişi girişimcidir, pes etmez, sürekli kendini geliştirebilir.

Dini inançların hayatlarında büyük önem taşıdıklarını vurgulayan katılımcılar; manevi tatmin duygusunun başarıların ve hayata bakışlarını olumlu yönde etkilediklerini vurgulamışlardır. Dünyanın sadece birkaç gücün kontrolünün elinde olmadığını benimseyen katılımcılar, harekete geçildiğinde dünyanın değişebileceğini ve yolsuzlukların önlenileceği bilincinde oldukları gözlemlenmiştir. Bu durum katılımcıların 19-20 yaş grubuna ait genç bir kitle olduğu düşünüldüğünde haksızlıklar karşısında gelecekte harekete geçmeye karşı büyük bir kitlenin olduğunu gösterebilmektedir.

Literatüre bakıldığında Hiroşe (1985) Japonya'da gençler üzerinde yaptığı araştırmasında gençlerin beden, sosyal, sağlık gelişimlerinin zihinsel ve akademik gelişimleri ile aynı ölçüde olması gerektiğini vurgulamıştır. Porter (1994) okul başarısı, çalışmanın gerekliliği ile yaşam doyumu arasında Amerika'da yaptığı araştırmasında pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bacanlı (1999) üniversite öğrencilerinin önce bireysel, sonra toplumsal değerlere önem verdikleri, buna karşılık toplumda otorite sahibi veya güç sahibi olmak istemedikleri, zengin olmayı önemsemediklerini bildirmiştir. Abowitz ve Knox (2003) Yunan üniversite öğrencilerine yönelik araştırmalarında cinsiyet farklılığının hayat algısını da değiştirdiğini belirtmişlerdir. Aydın (2003) Konya örneğinde 18-22 yaş grubu kişilerin sosyal değerlere daha çok önem verdiklerini belirtmiştir.

İnsanlar kendi yaptıkları tercihlerin sonucunda bir hayat yaşamaktadırlar. Görülüyor ki kendi tercihlerinin ve seçimlerinin hayatlarının etkilediklerini farkında olan üniversite öğrencileri, olumsuz bir durumla karşılaştıklarında bunları kader ve şansa bağlayabilmektedirler. Genel olarak hayata bakışları olumlu ve çalışmanın gerekliliği benimseyen üniversite öğrencileri şansla beraber liyakata dayalı bir gelecek istemektedirler.

KAYNAKLAR

- ABOWITZ, D.A., ve KNOX, D. (2003). “Life goals among Greek college students”, **College Student Journal**, cilt: 37, sayı: 1, s. 96-100.
- APAYDIN, H. (2010). “Ruh Sağlığı-Din İlişkisi Araştırmalarına Bir Bakış”,**Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, cilt:10, sayı: 2, s. 59-77.
- AYDIN, M. (2003). “Gençliğin değer algısı: Konya örneği”, **Değerler Eğitimi Dergisi**, cilt: 1, sayı: 3, s. 121-144.
- BACANLI, H. (2000). “Üniversite öğrencilerinin değer tercihleri”, **Eğitim Yönetimi**, sayı: 20, s. 597-610.
- BAHAR, B. Cengiz. **Bakış Açımı Değiştir Hayatın Değişsin**, Ankara, Tutku Yayınevi, 2014.
- BALTACI, F., ÜNGÜREN, E., AVSALLI, H., DEMİREL, O., N. (2012). “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlemesine Yönelik Bir Araştırma”, **Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, cilt: 4, sayı: 6, s. 17-25.
- ÇALIŞKUR, A. (2013). “Türk Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Değerleri ve Kişilik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma”,**Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt: 13, sayı: 3, s. 109-141.
- Dağ, İ. (2002). “Kontrol Odağı Ölçeği (KOÖ): Ölçek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması”, **Türk Psikoloji Dergisi**, cilt:17, sayı:49, s. 77-90.
- GÜLERİ, M. (1994). “Üniversiteli ve İşçi Gençliğin Gelecek Beklentileri ve Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleri”,**Kriz Dergisi**, cilt: 6, sayı: 1, s. 55-65.
- HİROŞE, T. **Japonya’da Gençliğin Durumu ve Sorunları**, Ankara, Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1985.
- İMAMOĞLU, A. ve YAVUZ, A. (2011). “Üniversite Gençliğinde Dini İnanç ve Umutsuzluk ilişkisi”, Sakarya Üniversitesi **İlahiyat Fakültesi Dergisi**, cilt: 13, sayı: 23, s. 205-244.
- KARADAĞ, G., ÇUHADAR, D., GÜNER, İ. ve UÇAN,Ö. (2008). “Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları”,**Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi**, cilt: 3, sayı: 7, s. 222-228.
- KURTULUŞ, Kemal. **Pazarlama Araştırmaları**, İstanbul, Literatür Yayıncılık, 2004.
- PORTER, A.C. (1994). “National standards and school improvement in 1990s: Issues and Promise”, **American Journal of Education**, sayı: 102, s. 421-449.
- SEKMAN, Mümin. **Hayat Bilgesi**, İstanbul, Alfa Yayıncılık, 2015.
- ÖZGÜR, G., BABACAN GÜMÜŞ, A. ve DURDU, B. (2010). “Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu”, **Psikiyatri Hemşireliği Dergisi**, cilt: 1, sayı: 1, s. 25-32.